

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ระบบเศรษฐกิจของไทยก่อนสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เป็นระบบเศรษฐกิจแบบตั้งเดิมคือ ผลิตเพื่อใช้เพียงพอต่อการบริโภคภายในครัวเรือน รัฐเป็นผู้กำหนดการใช้ทรัพยากรตามความต้องการของสังคม รัฐผูกขาดการค้าหลายชนิดภายใต้การควบคุมของพระคลังสินค้า ราคาสินค้าที่สำคัญนั้น รัฐบาลเป็นผู้กำหนดในระดับชุมชนท้องถิ่นชนบท มีการแลกเปลี่ยนสินค้าในระหว่างหมู่เครือญาติยังไม่มีระบบกรรมสิทธิ์ในที่ดิน เนื่องจากบรรดาที่ดินทั้งหลายเป็นของกษัตริย์และขุนนาง การแลกเปลี่ยนสินค้าฟุ่มเฟือย ซึ่งเป็นของต่างประเทศมีอยู่ในชนชั้นนำซึ่งได้แก่ พระมหากษัตริย์ เจ้านาย และขุนนาง การแบ่งงานกันทำขนาดใหญ่ยังไม่เกิดขึ้น เศรษฐกิจจึงเป็นแบบพออยู่พอกิน

ต่อมาในสมัยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 7 ได้มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชมาเป็นระบอบประชาธิปไตย ทำให้รัฐเห็นความสำคัญของการพัฒนาประเทศทางด้านเศรษฐกิจ เห็นได้จากรัฐมีการสร้างความสัมพันธ์กับนานาประเทศเพิ่มมากขึ้น มีการติดต่อค้าขายและเจริญความสัมพันธ์ทางการทูตขยายกว้างขึ้น ต่อมาต้นปี พ.ศ.2485 รัฐได้กำหนดแผนการบูรณะชนบท 2485 ขึ้น เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาชนบทขึ้นเป็นครั้งแรก แต่ยังไม่ทันได้ใช้เนื่องจากอยู่ในช่วงการเปลี่ยนคณะรัฐบาลในการบริหารประเทศ จนกระทั่งปี พ.ศ.2494 รัฐได้ประกาศใช้แผนการบูรณะชนบทอีกครั้ง แต่ด้วยเหตุที่ติดขัดทางด้านงบประมาณในการดำเนินการ ทำให้แผนการนี้ไม่ได้ถูกนำมาปฏิบัติจริงและถูกระงับไปในที่สุด เมื่อปี พ.ศ.2494 (พระธรรมปิฎก ป.อ. ปยุตตโต, 2537, หน้า 14-15) ในปี พ.ศ. 2499 รัฐบาลได้มีมติเห็นชอบตามข้อเสนอแนะของกระทรวงมหาดไทยให้โครงการพัฒนาท้องถิ่นเป็นโครงการชาติ ต่อมาในปี พ.ศ.2500 รัฐบาลได้รับความร่วมมือจากธนาคารโลก โดยส่งคณะสำรวจสภาพเศรษฐกิจเข้ามาสำรวจสภาพเศรษฐกิจของประเทศไทยเป็นเวลาหนึ่งปี และได้

ออกรายงานที่มีชื่อว่า "โครงการพัฒนาการของรัฐบาลสำหรับประเทศไทย" นับได้ว่าเป็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนาของไทยและทำให้ประเทศไทยเริ่มมีแผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่ 1 เมื่อปี พ.ศ.2504 จากการทำที่รัฐบาลนำแผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่ 1 มาใช้ในการพัฒนาประเทศ ทำให้มีการระดมการสร้างสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน ถนน ไฟฟ้า และการสร้างกิจการอุตสาหกรรม ทำให้เริ่มมีการนำทุนจากภายนอกเข้ามาพัฒนาชนบทอย่างเป็นรูปธรรม ธุรกิจชุมชนเป็นกิจกรรมที่ดำเนินงานโดยกลุ่มองค์กรชุมชนทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ซึ่งมีวัตถุประสงค์ร่วมกันของสมาชิกในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน ในเรื่องของปัญหาเศรษฐกิจซึ่งเป็นปัญหาสำคัญ ปัญหาสังคม สิ่งแวดล้อม และปัญหาอื่นๆ การดำเนินธุรกิจชุมชนทำให้ชุมชนสามารถตอบสนองในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นต่าง ๆ เหล่านี้ได้ โดยเป็นกิจกรรมที่สามารถทำให้เกิดทุนเงินเพื่อนำมาเป็นปัจจัยที่สำคัญของการแก้ปัญหาของชุมชน การดำเนินธุรกิจชุมชนเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และตรงตามเป้าหมายที่วางไว้ อย่างมีประสิทธิภาพจำเป็นต้องมีทุนประเภทต่างๆ มารองรับ เพื่อรัฐบาลได้เริ่มหันความสนใจ ปัญหาความแตกต่างระหว่างสังคมเมือง และสังคมชนบทในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (2520-2524) รัฐบาลได้เน้นการพัฒนาชนบทและการพัฒนาเกษตรกรรมมากขึ้น สำหรับในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (2525-2529) รัฐบาลได้มีแผนการพัฒนาชนบทเขตยากจน โดยเน้นการพัฒนาเกษตรกรรมและการพัฒนารูปแบบต่าง ๆ ในเขตชนบทยากจนเป็นหลัก และแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7 (2535-2539) รัฐบาลได้เน้นการกระจายรายได้ และพัฒนาสู่ภูมิภาค เร่งพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ คุณภาพชีวิต ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สมศักดิ์ ศรีสันติสุข, 2536, หน้า 153-160)

นับตั้งแต่ปี พ.ศ.2504 เป็นต้นมา รัฐเริ่มมีการใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจเป็นกลไกในการพัฒนาประเทศดังที่กล่าวมาแล้วนั้น รัฐจึงได้ขยายอำนาจลงสู่ชุมชนในระดับตำบล โดยการส่งเจ้าหน้าที่เข้าไปปฏิบัติงานในด้านต่างๆ เช่น การพัฒนาชุมชน การพัฒนาการศึกษา การสาธารณสุข และการเกษตร ทำให้มีการถ่ายเทอำนาจหน้าที่ต่าง ๆ ของชุมชนไปปฏิบัติเองหมด ทั้งนี้เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาและแก้ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้น สามารถสรุปออกมาเป็น 3 ปัญหาที่สำคัญ คือ (1) ความยากจนข้นแค้น (Poverty) (2) ความไม่รู้หนังสือหรือที่เรียกว่าโง่เขลาเบาปัญญา (Ignorance) (3) ความเจ็บไข้ได้ป่วย มีโรคภัยไข้เจ็บมาก (Disease) (พระธรรมปิฎก ป.อ.ปยุตตโต, 2539, หน้า 12)

นอกจากการขยายอำนาจรัฐสู่ชุมชนเบื้องล่างแล้ว ระบบธุรกิจ การค้า และการบริการก็คืบคลานเข้าครอบงำชุมชนด้วย เพราะความหมายในการพัฒนานั้น เป็นเรื่องของเศรษฐกิจเป็นเรื่องของอุตสาหกรรม เรื่องของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเป็นผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมตามมาจากเดิมที่เป็นสังคมก่อนอุตสาหกรรมมาเป็นสังคมอุตสาหกรรม นั่นก็คือพยายามทำให้เป็นประเทศอุตสาหกรรม (Industrial Country หรือ Industrialized Country) แทนคำว่าประเทศพัฒนาแล้ว (Developed Country) ได้ (พระธรรมปิฎก ป.อ.ปยุตโต, 2539, หน้า 64) ระบบอุตสาหกรรมได้ก่อตั้งขึ้นมาและมีบทบาทอย่างมากในการเปลี่ยนแปลงทางสังคมอื่น ๆ ตามมาทำให้เกิดระบบย่อยต่าง ๆ ขึ้นมา เช่น ระบบธุรกิจ การค้าขายส่งออก และการบริการที่มีรูปแบบใหม่ ๆ และแข่งขันกันสูงเข้าไปในชุมชนสิ่งเหล่านี้ เป็นปัจจัยที่สำคัญที่ทำให้ระบบการผลิตและการตลาดที่เคยเป็นอยู่เดิมเกิดการปรับตัวและเปลี่ยนแปลงเข้าสู่ระบบอุตสาหกรรมที่เกิดขึ้นในขณะนั้น และยังทำให้ระบบการผลิตและการตลาดส่งผลทำให้ความสัมพันธ์ในชุมชนลดน้อยลงเพราะระบบการผลิตเชิงพานิชย์ยังก่อให้เกิดปัญหาการพึ่งพาภายนอกและเป็นหนี้สิน คนในชุมชนที่เคยสมานฉันท์สามัคคีรักใคร่กลมเกลียวกันกลับมาขัดแย้งแย่งชิงทรัพยากร ดิน น้ำ และป่ามากขึ้น เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของตลาดภายนอกและความต้องการในการบริโภคมากขึ้น เกษตรกรได้นำเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาช่วยในกระบวนการผลิต โดยวิธีการทำเกษตรแบบดั้งเดิมไปสู่วิธีการที่ทันสมัยกว่าและเป็นวิทยาศาสตร์มากกว่า มีการยอมรับนวัตกรรมด้านเทคโนโลยี ซึ่งได้นำเอาความรู้ทางวิทยาศาสตร์มาประยุกต์ใช้ในการเกษตร มีการใช้เครื่องจักรกล สมัยใหม่มีการแนะนำให้รู้จักพันธุ์พืชชนิดใหม่ การปรับปรุงพันธุ์พืชให้ดีกว่าเดิม และการใช้ปุ๋ยวิทยาศาสตร์ในระบบเกษตรกรรม ทำให้ชาวนาหรือเกษตรกร ต้องการสินเชื่อมากขึ้นกว่าเดิมและเริ่มเข้าสู่การผลิตเพื่อการค้า ขาดความเป็นอิสระซึ่งเคยมีแต่เดิม ชีวิตของชาวนาหรือเกษตรกร เริ่มขึ้นอยู่กับเศรษฐกิจการเงินและตลาดโลกมากขึ้น (รัชนีกร เศรษฐวิรู, 2528, หน้า 200)

เมื่อชุมชนได้มีการปฏิสัมพันธ์กับกระบวนการพัฒนาความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ระบบตลาดและความทันสมัย รูปแบบของการปฏิบัติการทางสังคมก็ปรับเปลี่ยนไปในส่วนของระบบคิดในการรวมกลุ่ม กลุ่มต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชนหลังจากฝ่ายกระบวนการพัฒนาของรัฐและระบบทุนนิยม จะ เป็นไปในรูปแบบของการรวมตัวเพื่อมุ่งแก้ปัญหาทางเศรษฐกิจ มีการแบ่งปันผลประโยชน์กันในรูปของ "เงินตรา" มีการพูดคุยและปฏิบัติต่อกันด้วยการให้คุณค่าของ "น้ำใจ" น้อยลง วิธีการลงโทษสมาชิกในกลุ่มเป็นการปรับโทษเป็นตัวเงิน ซึ่งในอดีตการลงโทษเป็นไปในลักษณะของ

การลงโทษทางสังคม โดยการคว่ำบาตรในการคบหาสมาคม ไม่ให้การช่วยเหลือเกื้อกูลกับบุคคล ที่ทำผิดกฎระเบียบต่างๆ ของชุมชน (อ้างใน ยุทธศาสตร์ชุมชน, 2542, หน้า 156)

เมื่อโครงสร้างทางสังคมในชุมชนท้องถิ่นในชนบทเปลี่ยนไป ชุมชนท้องถิ่นในชนบทพึ่งพา ภายนอกเพิ่มขึ้นทุกขณะ โดยเฉพาะทางด้านเศรษฐกิจ เช่น ระบบการผลิต การบริโภค และการตลาด ซึ่งชุมชนไม่สามารถควบคุมได้ เพราะเกือบจะทุกอย่างจำเป็นต้องพึ่งพาปัจจัยภายนอกเป็นหลัก เป็น เหตุทำให้ชุมชนอ่อนแอ โดยเฉพาะความอ่อนแอทางด้านเศรษฐกิจ

ทางออกในปัญหาดังกล่าวคือ การทำให้ชนบทสามารถพึ่งตนเองได้ดังที่เคยเป็นมา โดย การดำเนินธุรกิจที่เป็นของชุมชนขึ้น เศรษฐกิจชุมชนในชนบทสามารถจัดการได้หลายรูปแบบ ไม่ว่าจะ เป็นกลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มธนาคารข้าว ธนาคารวัว-ควาย ธนาคารบุญ สหกรณ์ร้านค้า กิจกรรม เหล่านี้ถ้ามีการจัดระบบต่างๆ ที่ดีแล้ว สามารถทำให้ชุมชนลดการพึ่งพาทางด้านเศรษฐกิจจาก ภายนอกลงได้และสามารถต่อรองกับภายนอกได้

การดำเนินกิจกรรมที่เรียกว่า เศรษฐกิจชุมชนนี้ จำเป็นต้องอาศัยปัจจัยด้านทุนทั้งรูปธรรม และนามธรรม และทั้งที่อยู่ในชุมชนและนอกชุมชน ผู้วิจัยจึงอยากทราบว่าทุนเหล่านี้ ได้ทำหน้าที่ อย่างไร ในการดำเนินธุรกิจชุมชน ในรูปแบบต่าง ๆ อย่างไร เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนา ทางเลือกในการแก้ปัญหาให้แก่ชุมชนทั่วไปอย่างหลากหลาย

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1. เพื่อศึกษาทุนที่มีอยู่ทั้งในและนอกชุมชนที่ชุมชนจะสามารถใช้เพื่อการจัดธุรกิจชุมชน
2. เพื่อศึกษาการดำเนินธุรกิจชุมชนในรูปแบบต่างๆ ที่มีอยู่ในชุมชน

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตด้านพื้นที่และประชากร

พื้นที่ที่จะศึกษาเป็นชุมชนชนบทภาคเหนือตอนบน คือ บ้านแม่กะ ตำบลแม่แตง อำเภอ แม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งเหตุผลในการศึกษาคั้งนี้ คือ

- เป็นหมู่บ้านชนบทที่มีปรากฏการณ์ตามประเด็นที่ผู้วิจัยมุ่งศึกษา มีการจัดรูปแบบธุรกิจ ชุมชนขึ้นภายในชุมชนหลายรูปแบบ

- เป็นหมู่บ้านที่ยังคงระบบความเชื่อ วัฒนธรรม ประเพณีดั้งเดิม และคนสามารถมารวมกลุ่มกันได้อีกครั้งหลังจากเกิดวิกฤตการณ์การเคลื่อนย้ายแรงงานออกไปภายนอกชุมชน หลายคนได้กลับเข้ามาประกอบอาชีพในชุมชน เกิดปัญหาที่ดินไม่พอเพียงในการทำเกษตรกรรม ในขณะที่เดียวกันชุมชนยังพอมีความเข้มแข็งในหลายๆ ด้าน ที่เอื้ออำนวยให้เกิดระบบธุรกิจชุมชน เช่น ชุมชนมีกลุ่มที่หลากหลาย อาทิ กลุ่มออมทรัพย์ต่างๆ (เงิน ข้าวสาร ข้าวเปลือก บัญ) กลุ่มแม่บ้านเกษตร กลุ่มหนุ่มสาว และกลุ่มผู้มีอาชีพทางการเกษตรอย่างเดียวกัน ชุมชนยังพอมีทรัพยากรธรรมชาติหลายๆ อย่างเหลืออยู่มากพอที่จะนำมาเป็นปัจจัยบางอย่างในการจัดการ เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนต่อไป

- ความสัมพันธ์ที่ดีด้านต่างๆ ของคนในชุมชนยังเหลืออยู่มาก เช่น ความเอื้ออาทร เห็นอกเห็นใจกัน ความเป็นเครือญาติทั้งที่เป็นสายเลือดและไม่เป็นสายเลือดที่เอื้อต่อการรวมกลุ่มที่ทำให้เกิดความสามัคคีปรองดองกันของสมาชิกชุมชน ชุมชนได้สั่งสมประสบการณ์ในการเรียนรู้ การแก้ปัญหา รวมทั้งการจัดการในเรื่องต่างๆ ที่ชุมชนปฏิบัติสืบต่อกันมา ชุมชนมีผู้รู้ในเรื่องต่างๆ กันอยู่มาก เป็นต้น

ขอบเขตค้นหาเนื้อหา

1. บริบทชุมชน

1.1 ด้านกายภาพ

1.1.1 สภาพพื้นที่สภาพแวดล้อม ที่ตั้งชุมชน ทรัพยากรชุมชน อาณาเขต สาธารณูปโภคต่างๆ และการคมนาคม

1.1.2 จำนวนประชากร ระดับการศึกษา และโครงสร้างประชากรของชุมชน

1.1.3 สภาพปัญหาด้านต่างๆ ที่เกิดขึ้นชุมชนและแนวทางในการแก้ปัญหา

1.2 ด้านเศรษฐกิจ

1.2.1 อาชีพของประชากรในชุมชน

1.2.2 รายได้ของประชากรทั้งรายบุคคล รายครอบครัว และรายได้โดยเฉลี่ย

ของชุมชน

1.2.3 การถือครองที่ดิน การครอบครองที่ดิน และการใช้ที่ดินในการประกอบอาชีพในรูปแบบอื่นๆ

1.2.4 การผลิต และการบริโภคของชุมชน

2. ความสัมพันธ์ทางสังคมของคนในชุมชนในลักษณะของความสัมพันธ์ระหว่าง

2.1 สมาชิกในครอบครัว

2.2 ชาวบ้าน กับชาวบ้าน

2.3 ชาวบ้าน กับผู้นำ

2.4 ผู้นำ กับ ผู้นำ

2.5 ความสัมพันธ์ระหว่างคนในชุมชนกับคนนอกชุมชนหรือชุมชนใกล้เคียง ซึ่งมีผลต่อการสร้างความเข้มแข็งของชุมชน และศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการในการเกิดกลุ่มต่างๆ ในชุมชน

3. ทุนที่มีอยู่ทั้งภายในและภายนอกชุมชน เช่น

3.1 ทุนจากฐานทรัพยากรธรรมชาติ

3.1.1 ดิน

3.1.2 น้ำ

3.1.3 ป่า และผลิตผลที่ได้จากป่า

3.2 ทุนที่เป็นตัวเงิน

3.3 ทุนที่ไม่เป็นตัวเงิน

3.3.1 เครื่องจักร

3.3.2 บุญ

3.3.3 สารเคมี

3.3.4 เมล็ดพันธุ์พืช

3.4 ทุนทางสังคมหรือทุนทางวัฒนธรรม

3.4.1 ภูมิปัญญาท้องถิ่น

3.4.2 เทคโนโลยี/องค์ความรู้สมัยใหม่

3.4.3 กลุ่มองค์กร/กลุ่มแนวร่วมเครือข่าย

4. รูปแบบและการดำเนินการจัดธุรกิจชุมชน เช่น
  - 4.1 การจัดตั้งกลุ่ม/การรวมกลุ่ม
  - 4.2 หน่วยงาน/องค์กรต่างๆ ที่ปฏิบัติต่อชุมชน เช่น กรมส่งเสริม การเกษตร กรมอนามัย กรมโยธาธิการ องค์กรเอกชน และมูลนิธิต่างๆ เป็นต้น
  - 4.3 การระดมทุน (ชนิดและที่มาของทุนชนิดต่างๆ เจือปนใจของการได้มา และการนำทุนมาใช้ ทั้งทุนที่มาจากภายนอกชุมชน และทุนที่ได้จากภายในชุมชน)
  - 4.4 การผลิต การแปรรูป การบริการ ในรูปแบบต่างๆ
  - 4.5 การจัดการในเรื่องของการควบคุม ตรวจสอบ กำกับดูแล จัดหาสมาชิก และกิจกรรม อื่นๆ
  - 4.6 การจำหน่าย/การตลาด (การแสวงหาตลาด การขยายตลาดและการสร้างตลาดใหม่ๆ)
5. การจัดสรรผลประโยชน์ที่ได้จากการดำเนินงานธุรกิจชุมชนในด้านต่างๆ
  - 5.1 การจัดสรรผลประโยชน์บางส่วนคืนให้กับสมาชิกอย่างเป็นธรรม
  - 5.2 การจัดสรรผลประโยชน์บางส่วนไปใช้ในการพัฒนากิจกรรมธุรกิจชุมชน
  - 5.3 การกระจายผลประโยชน์บางส่วนให้กับชุมชนในรูปแบบต่างๆ เช่น การจัดสรรผลกำไรส่วนหนึ่งให้ในรูปสาธารณะประโยชน์เพื่อ นำไปพัฒนาชุมชน
  - 5.4 การจัดสรรผลประโยชน์บางส่วนเป็นทุนสำรองในยามฉุกเฉิน

นิยามศัพท์

ธุรกิจชุมชน หมายถึง การดำเนินกิจกรรมต่างๆ ในเชิงพาณิชย์ ตั้งแต่ขั้นตอนในการระดม กองทุนการผลิต การบรรจุ การจำหน่าย และการจัดการด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยมีวัตถุประสงค์ ร่วมกันของชุมชนในการสร้างงาน สร้างรายได้ และยกระดับการรับรู้แก่ชุมชนที่สอดคล้องกับสังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม ของชุมชน และดำเนินงานโดยกลุ่มองค์กรชุมชนทั้งที่เป็นทางการและไม่ เป็นทางการที่จัดตั้งขึ้นในชุมชนที่มีสมาชิกของชุมชนร่วมกันเป็น เจ้าของในกิจการ

ชุมชนชนบทภาคเหนือ หมายถึง พื้นที่ทางไกลความเจริญจากเมืองในภาคเหนือที่มีผู้คน หรือกลุ่มคนอาศัยอยู่ โดยมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกัน ดำเนินวิถีชีวิตร่วมกัน และคล้ายคลึงกัน

ทุน หมายถึง สรรพสิ่งต่างๆ ทั้งในรูปธรรมและนามธรรมที่สามารถนำมาเป็นปัจจัยในการทำกิจกรรมต่างๆ ของชุมชน เช่น ทุนจากฐานธรรมชาติ อาทิ ดิน น้ำ ป่า อากาศ ทุนที่เป็นเงินตรา และไม่เป็นเงินตรา (1) ทุนทางวัตถุ อาทิ เครื่องจักร ปุ๋ย สารเคมี เมล็ดพันธุ์พืช (2) ทุนทางวัฒนธรรม อาทิ ภูมิปัญญาท้องถิ่น เทคโนโลยี องค์กรความรู้สมัยใหม่ กลุ่มองค์กร กลุ่มแนวร่วมเครือข่าย ประเพณีและลักษณะของความสัมพันธ์ของคนในชุมชนรูปแบบต่างๆ ที่สมาชิกชุมชนเล็งเห็นถึงประโยชน์ และนำออกมาใช้ร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด